חוברת תלמיד • קריאה והבנה • 🧸 יסודי (לכיתות ג'–ו')

מרעיון לעסק: יזמות וכסף

איך רעיון הופך לעסק, הכנסה מול רווח, טעויות כסף שעדיף לעשות עכשיו, והאם בני נוער צריכים לעבוד — צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

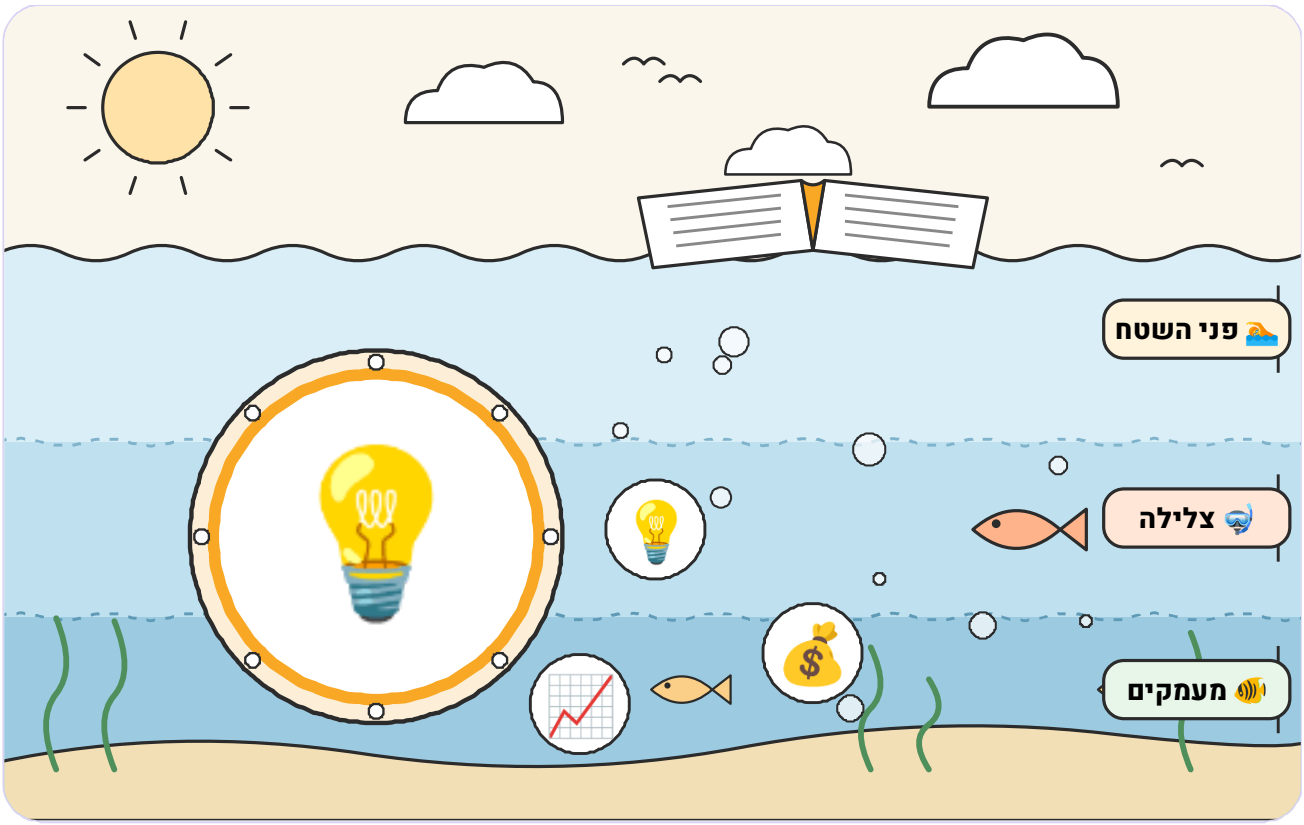

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות 6
מפת הצלילה 7
סימניות לגזירה 8
כרטיסי מילים לקיפול 9

טקסט ושאלות

הטקסט: הצמידים של שחר 10
חלק א' – שחייה על פני השטח 12
חלק ב' – צלילה 13
חלק ג' – מעמקים 15
בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה 17
מהדורה למורה ומפתח תשובות 2

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

להדפסה · ניסוח לבנים ולבנות · עובד גם בשחור־לבן · 🧸 יסודי

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

👩‍🏫 מהדורה למורה – 🧸 יסודי. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל־45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

🎯 מטרות השיעור

- להבחין בין הכנסה, הוצאות ורווח, ולחשב רווח בדוגמה פשוטה מהחיים.
- להכיר עקרונות יזמות (צורך אמיתי, לקוח מוגדר, מחיר מול עלות, בדיקה קטנה) ולאתר מידע בטקסט ובטבלה.
- לזהות מבנה טיעון (טענה, נימוקים, טענת נגד והכרעה) ולגבש עמדה מנומקת בשאלות של עבודת בני נוער והתנהלות עם כסף.

⚡ גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים בקול את דוגמת הלימונדה ומחשבים יחד את ההכנסה, ההוצאות והרווח. אחר כך קוראים את פסקאות 3–4 בסיפור של שחר, ועוצרים בשאלה: "איפה שחר עוברת מ'לעבוד קשה' ל'לעבוד חכם'?". מסיימים בכרטיס יציאה: "הכנסה היא ___, ורווח הוא ___".

💬 שאלת פתיחה לכיתה

דמיינו שקיבלתם מאה שקלים כדי לפתוח עסק קטן בחופש. מה הייתם מוכרים או עושים? ואיך תדעו בסוף החופש אם באמת הרווחתם?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ויזמות: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

כישלון של עסק ראשון או קנייה דחופה הם הזדמנות לתרגל את עש"ן ד"ק: ע – עצור; ש – שרירים (לקפוץ אגרופים ולשחרר לאט); נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה); ד – דיבור עצמי (משפט מחזק, למשל 'זו טעות זולה ואני לומד/ת ממנה'); ק – קדימה (לבחור צעד קטן אחד ולהמשיך). כמו שחר, אפשר להיעזר בערוצי גש"ר מאח"ד: שכל (חשבון מחדש), חברה (אמא שואלת שאלות), דמיון (רעיון הערכה), אמונה וערכים ('זה המחיר שלי'), רגש וגוף (לחזור לישון בזמן). כשחבר או חברה מפסידים כסף או מתאכזבים מעסק, מתרגלים מעש"ה: מ – מחויבות ('אני כאן איתך'); ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו); ש – שאלות (מה קרה? מה עוזר לך?); ה – הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). העסק הראשון לא הצליח או שהחשבון לא יצא? עצרו עם עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!", מכווצים ומשחררים אגרופים, נושמים לאט, אומרים לעצמנו "טעות קטנה היא שיעור זול" – וקדימה, לבדיקה קטנה אחת חדשה.

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	**פתיחה וחימום**	שאלת הפתיחה: "קיבלתם מאה שקלים לפתוח עסק קטן בחופש. מה תעשו, ואיך תדעו אם הרווחתם?" תלמידים ותלמידות כותבים רעיון אחד על פתק, ושלושה רעיונות נקראים בקול.
7	**לפני הקריאה: הכנסה מול רווח**	המורה מציג/ה את דוגמת הלימונדה מהטקסט המידעי: מאה כוסות בחמישה שקלים, הכנסה של חמש מאות שקלים, הוצאות של מאתיים שקלים ורווח של שלוש מאות. מבחינים בין עלות קבועה לעלות משתנה. מציצים בכותרות הטבלה ומציבים מטרת קריאה.
15	**קריאה בשלושה עומקים**	כל קבוצה קוראת את הטקסט ברמה שלה: הצמידים של שחר, איך רעיון הופך לעסק, האם בני נוער צריכים לעבוד, טעויות כסף קטנות או דוכן הלימונדה שלי. קודם עונים על שאלות פני המים, ובתחנת העצירה עוצרים לשאלה. אחר כך צוללים לשאלות שבין השורות.
8	**פעילות מיון ומשחק בחירת דרך**	ממיינים הכנסה, הוצאה, עלות קבועה ועלות משתנה, או ממיינים את תפקידי המשפטים בטיעון. אחר כך משחקים במשחק בחירת הדרך ומשווים בזוגות: איזו בחירה הכי אחראית, ולמה?
7	**מעגל דיון: המעמקים**	דיון בשאלות המעגל: ההבדל בין 'יש לי הרבה כסף' לבין 'הרווחתי הרבה', למה אמא של שחר שאלה במקום לענות, איזו טעות כסף כדאי לעשות בזול, והאם בני נוער צריכים לעבוד. מעודדים לנמק בעזרת משפט מהטקסט.
3	**כרטיס יציאה**	כל תלמיד ותלמידה ממלאים כרטיס יציאה אחד: הגדרה של הכנסה ושל רווח, עיקרון מהטבלה, או כלל כסף אישי.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

💡 טיפים להנחיה

- לפני, בזמן ואחרי הקריאה: לפני הקריאה מציצים בכותרות ובטבלה ומציבים מטרה. בזמן הקריאה עוצרים בתחנת העצירה ומסמנים מספרים ומילות מפתח. אחרי הקריאה עונים לפי שלושת העומקים: פני המים (מידע גלוי), צלילה (בין השורות) והמעמקים (חיבור לחיים ועמדה אישית).
- כשמחשבים רווח, כדאי לכתוב על הלוח 'מה שנכנס פחות מה שיצא', ולבקש מכל תלמיד ותלמידה להמציא דוגמה קטנה משלהם. בטקסט הטיעוני מסמנים בצבעים שונים את הטענה, הנימוקים, טענת הנגד וההכרעה ('השאלה היא איך'), ומקיפים את המחברים.
- מרחב בטוח: כסף הוא נושא רגיש, ויש משפחות שמתמודדות עם קושי כלכלי. לא שואלים כמה כסף יש בבית, ולא מבקשים לשתף בסכומים אישיים. מותר לענות על דוגמה בדויה. השיעור הוא תמיכה ולמידה, לא טיפול. כל דאגה, למשל לחץ כלכלי, ניצול בעבודה או מצוקה, מעבירים להיועצת. אפשר גם להזכיר לפנות לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

✍️ הכוונה לשאלה הפתוחה – יסודי

תשובה אישית. תשובה טובה מציינת מוצר או שירות מוחשי, מחיר בשקלים, ולפחות דבר אחד שצריך לקנות כדי להתחיל (הוצאה). אפשר לחזק תלמיד או תלמידה שמחשבים גם מה יישאר (רווח), או שמזכירים את שאלת אמא כנקודת המפנה של שחר.

🔑 מפתח תשובות למורה – 🧸 יסודי. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	א. עשרה שקלים
2	ב. כי שחר עוד לא חישבה כמה עלו החוטים וכמה זמן עבדה
3	ג. ערכת 'קלעי בעצמך', ששחר לא צריכה לקלוע בה בעצמה
4	1. נכון | 2. נכון | 3. לא נכון | 4. לא נכון
6	„כמה עלו לך החוטים?..."
7	כסף מלקוחה שקנתה צמיד ← 💰 נכנס (הכנסה); קנייה של חוטים צבעוניים ← 🧾 יצא (הוצאה); כסף מלקוח שקנה ערכת 'קלעי בעצמך' ← 💰 נכנס (הכנסה); קנייה של קופסאות לערכות ← 🧾 יצא (הוצאה); הדפסה של הוראות מצוירות ← 🧾 יצא (הוצאה)
8	1–ב, 2–ד, 3–א, 4–ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

לפני הטקסט

🔎
מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

🖼️
מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

🤔
מנחשים
מה לדעתי יקרה בסיפור?

בזמן הטקסט

✏️
מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

🛑
עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

🎬
מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

אחרי הטקסט

🗣️
מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

💛
מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

🔄
מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

🖍️ מקרא סימונים בעיפרון

○	___	?	!	♥
מילה לא מוכרת	משפט חשוב	לא הבנתי	מפתיע אותי	מתחבר אליי

✅ רשימת בדיקה לקורא/ת

- [ ] קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- [ ] קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- [ ] סימנתי מילה שלא הבנתי
- [ ] קראתי שוב את מה שלא היה ברור

🎯 המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

_____

_____

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

🗺️ מפת הצלילה שלי

שחייה על פני השטח	צלילה	מעמקים
🏊	🤿	🐠
מוצאים מידע שכתוב בטקסט	מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה	חושבים, מביעים דעה ויוצרים

🧩 סוג הטקסט: טקסט סיפורי

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

_____

_____

🔮 לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

_____

_____

📚 מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
הזמנות	בקשות של אנשים לקנות משהו	
קבלות	פתקים מהחנות שמראים כמה שילמנו	
רווח	הכסף שנשאר אחרי שמורידים את ההוצאות	
לקוחות	אנשים שקונים מוצר	
פנקס חשבונות	מחברת שכותבים בה כמה כסף נכנס וכמה יצא	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

✂️ גזרו לאורך הקו המקווקו

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

✍️ **השאלה שלי:**

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

✍️ **השאלה שלי:**

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

✍️ **השאלה שלי:**

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

✂️ גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות.

הזמנות	בקשות של אנשים לקנות משהו
קבלות	פתקים מהחנות שמראים כמה שילמנו
רווח	הכסף שנשאר אחרי שמורידים את ההוצאות
לקוחות	אנשים שקונים מוצר
פנקס חשבונות	מחברת שכותבים בה כמה כסף נכנס וכמה יצא
החברה	אמרה לשחר שהיא חייבת למכור את הצמידים
אמא	שאלה כמה עלו החוטים
שחר	העלתה את המחיר לעשרים וחמישה שקלים

הטקסט • טקסט סיפורי

הצמידים של שחר

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט סיפורי. האם פעם הכנתם משהו בעצמכם ורציתם למכור אותו? מה לדעתכם צריך לבדוק לפני שמתחילים למכור?

הניחוש שלי: _____

1 שחר אוהבת לקלוע צמידים מחוטים צבעוניים. ביום הראשון של החופש הגדול אמרה לה חברה: "את חייבת למכור את הצמידים האלה!" שחר צילמה עשרה צמידים, פתחה עמוד קטן וכתבה: צמיד בעבודת יד, עשרה שקלים.

2 תוך שבוע היו לה ארבעים הזמנות. שחר קלעה כל ערב, הלכה לישון מאוחר, והאצבעות שלה כאבו. בסוף החודש היו בקופה הקטנה ארבע מאות שקלים. שחר הרגישה כמו מנהלת של חברה ענקית.

3 ואז אמא שאלה שאלה פשוטה: "כמה עלו לך החוטים?" שחר בדקה בקבלות ומצאה שהחוטים עלו מאתיים וארבעים שקלים. "וכמה זמן עבדת?" שאלה אמא. בערך חמישים שעות! שחר עשתה חשבון והבינה שהרווח האמיתי היה רק מאה שישים שקלים. זה מעט מאוד כסף על כל כך הרבה שעות.

מילון קטן

הזמנות
בקשות של אנשים לקנות משהו

קבלות
פתקים מהחנות שמראים כמה שילמנו

רווח
הכסף שנשאר אחרי שמורידים את ההוצאות

לקוחות
אנשים שקונים מוצר

פנקס חשבונות
מחברת שכותבים בה כמה כסף נכנס וכמה יצא

הערות שלי

_____

_____

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

_____

4 שחר לא ויתרה. היא חשבה מחדש: החוטים לצמיד אחד עולים שישה שקלים, והקליעה לוקחת ארבעים דקות. היא העלתה את המחיר לעשרים וחמישה שקלים. חצי מהלקוחות הלכו, אבל הרווח על כל צמיד גדל בערך פי ארבעה. וגם היו לה שוב ערבים חופשיים.

הטקסט • טקסט סיפורי

הצמידים של שחר (המשך)

5 ואז הגיע הרעיון הכי טוב: ערכת 'קלעי בעצמך'. בערכה יש חוטים, הוראות מצוירות וסרטון קצר ששחר צילמה בחדר שלה. כל ערכה עלתה ארבעים שקלים, ושחר לא הייתה צריכה לקלוע אפילו צמיד אחד. הלקוחות קיבלו גם מתנה וגם חוויה.

6 בסוף החופש היה לשחר רווח של אלף ומאתיים שקלים. אבל היא קיבלה גם דברים שאי אפשר לספור בשקלים: פנקס חשבונות, אומץ להגיד "זה המחיר שלי", וההבנה שהטעות הראשונה שלה הייתה הכי זולה שיש.

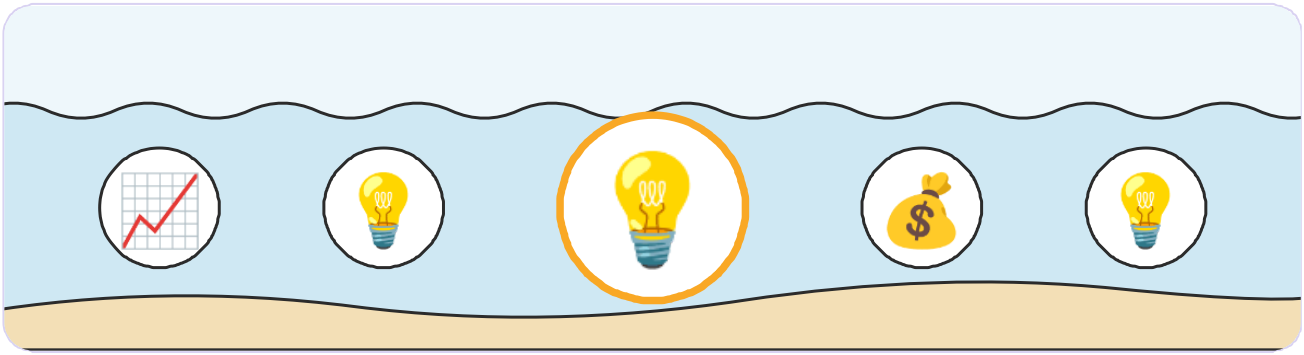

שאלות לפי עומק • 🧸 יסודי

הצמידים של שחר

שם: _____

חלק א' – שחייה על פני השטח

בואו נצוף על פני המים ונמצא בטקסט מידע חשוב על העסק של שחר!

1 פני המים • כתוב בטקסט | איתור מידע

באיזה מחיר שחר התחילה למכור את הצמידים?

א) עשרה שקלים

ב) עשרים וחמישה שקלים

ג) ארבעים שקלים

2 פני המים • כתוב בטקסט | איתור מידע

למה ארבע מאות השקלים הרגישו לשחר בהתחלה כמו הצלחה ענקית?

א) כי אמא הבטיחה להכפיל את הסכום

ב) כי שחר עוד לא חישבה כמה עלו החוטים וכמה זמן עבדה

ג) כי אף אחד לא קנה ממנה

3 פני המים • כתוב בטקסט | איתור מידע

מה היה הרעיון שהפך את העסק לרווחי באמת?

א) להוריד את המחיר לחצי

ב) לעבוד מהר יותר

ג) ערכת 'קלעי בעצמך', ששחר לא צריכה לקלוע בה בעצמה

4 פני המים • כתוב בטקסט | בדיקת פרטים

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	✓ נכון	✗ לא נכון
שחר התחילה למכור כל צמיד בעשרה שקלים.	☐	☐
אמא שאלה את שחר כמה עלו לה החוטים.	☐	☐
אחרי ששחר העלתה את המחיר, כל הלקוחות נשארו.	☐	☐
בערכת 'קלעי בעצמך' שחר קלעה כל צמיד בעצמה.	☐	☐

שאלות לפי עומק • 🧸 יסודי

הצמידים של שחר (המשך)

שם: _____

5 🏊 פני המים • כתוב בטקסט · אוצר מילים בהקשר

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: קבלות | רווח | סרטון | מחברת

1. שחר בדקה ב_____ ומצאה שהחוטים עלו מאתיים וארבעים שקלים.
2. שחר הבינה שה_____ האמיתי היה רק מאה שישים שקלים.
3. בערכה יש חוטים, הוראות מצוירות ו_____ קצר.

חלק ב׳ – צלילה

עכשיו נצלול עמוק יותר: נבין מה שחר למדה ואיך הרעיונות שלה מתחברים.

6 🤿 צלילה • בין השורות · סימון בטקסט

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את השאלה הראשונה שאמא שאלה את שחר.
- סמנו בירוק את הדברים ששחר קיבלה ושאי אפשר לספור בשקלים.
- סמנו בקו את המשפט שבו אמא שואלת את השאלה ששינתה הכול.

7 🤿 צלילה • בין השורות · מיון וארגון

מיינו: מה נכנס לקופה של שחר ומה יצא ממנה? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	💰 נכנס (הכנסה)	🧾 יצא (הוצאה)
כסף מלקוחה שקנתה צמיד	☐	☐
קנייה של חוטים צבעוניים	☐	☐
כסף מלקוח שקנה ערכת 'קלעי בעצמך'	☐	☐
קנייה של קופסאות לערכות	☐	☐
הדפסה של הוראות מצוירות	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

הצמידים של שחר (המשך)

שם: _____

8 צלילה • בין השורות | קישור מושגים

מתחו קו בין הדמות למה שהיא עשתה בסיפור

1. החברה	א. העלתה את המחיר לעשרים וחמישה שקלים
2. אמא	ב. אמרה לשחר שהיא חייבת למכור את הצמידים
3. שחר	ג. קיבלו גם מתנה וגם חוויה
4. הלקוחות	ד. שאלה כמה עלו החוטים

9 צלילה • בין השורות | מארגן גרפי

השלימו בטבלה את שלושת השלבים בעסק של שחר

השלב	המחיר	מה קרה

שאלות לפי עומק • יסודי

הצמידים של שחר (המשך)

שם: _____

חלק ג' – מעמקים

במעמקים תחשבו, תדמיינו ותכתבו מה אתם חושבים ומרגישים.

10 המעמקים • מעבר לשורות | העברה למקרה חדש

מה נועם יכול ללמוד משחר? כתבו שני רעיונות שיעזרו לו.

🔍 **מקרה לבחינה: העוגיות של נועם**

נועם אופה עוגיות ומוכר אותן לשכנים בשני שקלים לעוגייה. הרבה שכנים קונים, אבל נועם גילה שהקמח, הסוכר והשוקולד עולים לו כמעט כמו מה שהוא מרוויח.

11 המעמקים • מעבר לשורות | כתיבה ונימוק

אילו הייתם פותחים עסק קטן בחופש, מה הייתם מכינים או עושים? כתבו כמה הייתם מבקשים על המוצר, ומה תצטרכו לקנות כדי להתחיל.

12 המעמקים • מעבר לשורות | כלי חוסן

חבר/ה שלכם פתח/ה דוכן קטן, ואף אחד לא קנה. הוא/היא עצוב/ה. כתבו מה תגידו בעזרת מעש"ה: משפט "אני כאן איתך", משימה קטנה אחת לעשות עכשיו, ושאלה אחת שתעזור לו/לה לחשוב.

שאלות לפי עומק • 🧸 יסודי

הצמידים של שחר (המשך)

שם: _____

13 המעמקים • מעבר לשורות | שיח בכיתה

מעגל שיח 🗣️

- מה ההבדל בין 'יש לי הרבה כסף בקופה' לבין 'הרווחתי הרבה'? תנו דוגמה.
- אמא של שחר שאלה שאלות במקום לתת תשובה. מתי שאלה עוזרת לנו יותר מעצה?

14 המעמקים • מעבר לשורות | ייצוג חזותי

ציירו את ערכת 'קלעי בעצמך' של שחר: מה יש בתוכה ואיך נראית האריזה?

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

	בטוח/ה	בערך	עוד לא
אני יודע/ת להסביר מה זה רווח.	😀	🙂	🤔
אני יודע/ת לספר למה שחר העלתה את המחיר.	😀	🙂	🤔
אני יודע/ת להסביר למה הערכה הייתה רעיון טוב.	😀	🙂	🤔

כרטיס יציאה

💡 מרעיון לעסק: יזמות וכסף • יסודי

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

1. דבר אחד ששחר למדה מהטעות שלה:

_____

_____

2. שאלה שכדאי לשאול לפני שמוכרים משהו:

_____

_____

3. מה הייתי עושה במקום שחר:

_____

_____

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מרעיון לעסק: יזמות וכסף • חוברת תלמיד ליסודי